

De sociale inspectiediensten

Luc VAN HAMME
Ere-adviseur-generaal
Voormalig hoofd van de regionale directies
Arbeidsinspectie (Toezicht Welzijn op het Werk)

De inspectiediensten

- ▶ De arbeidsinspectie en de andere sociale inspecties
- ▶ Andere inspectiediensten

De sociale inspecties

- ▶ Waarom sociale inspecties ?
- ▶ De verschillende sociale inspecties
- ▶ IAO verdrag nr 81
- ▶ Het sociaal strafwetboek
- ▶ De arbeidsinspecties
- ▶ De arbeidsinspectie - Toezicht Welzijn op het werk

Waarom sociale inspecties ?

- ▶ Beschermen van de werknemers
- ▶ Sociale vrede verzekeren
- ▶ Sociale zekerheidsstelsel vrijwaren

De verschillende sociale inspecties

- ▶ “Strafrechtelijke” inspecties
 - ▶ arbeidsinspecties
 - ▶ sociale inspectie (ontbonden sedert 1ste juli 2017 en de facto geïntegreerd in de RSZ)
- ▶ Inspecties binnen de sociale zekerheid
 - ▶ RSZ
 - ▶ Pensioenen
 - ▶ RVA
 - ▶ Fedris (fusie FAO en FBZ)
 - ▶ Riziv
 - ▶ ...

Het IAO-verdrag nr 81: de IAO

- ▶ Internationale Arbeidsorganisatie
 - ▶ Tripartiet
 - ▶ Verdragen
 - ▶ Aanbevelingen
- ▶ Internationaal Arbeidsbureau (IAB)
- ▶ Fundamentele verdragen → sociale clausules

Het IAO-verdrag nr 81

- ▶ Opdrachten: systeem moet zodanig opgevat zijn dat:
 - ▶ naleving van de wetten en reglementen gewaarborgd
 - ▶ de werkgever de beste manier aanwijzen om aan zijn verplichtingen te voldoen
 - ▶ de minister op de hoogte stellen van tekortkomingen in de reglementering

Het IAO-verdrag nr 81

- ▶ Autonomie van de inspectie
 - ▶ Ten opzichte van de politieke overheid:
 - ▶ Ten opzichte van de sociale partners
 - ▶ Ten opzichte van de gerechtelijke overheden

Het sociaal strafwetboek mbt de inspectie

- ▶ Sociaal Strafwetboek (wetten 2 en 6 juli 2010)
- ▶ Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs
- ▶ Plichten van de sociaal inspecteurs

Het SSW mbt de inspectie

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

- ▶ Uitgangspunten
- ▶ “Algemene” bevoegdheden
- ▶ Speciale bevoegdheid: officier van gerechtelijke politie
- ▶ Bevoegdheden eigen aan veiligheid en gezondheid
- ▶ De opsporing en het onderzoek
- ▶ Beroep tegen bevelen van de inspectie
- ▶ Onderzoeksregels

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Uitgangspunten

- ▶ Finaliteitbeginsel: toepassing van de wet
- ▶ Proportionaliteitsbeginsel: maatregelen passend en noodzakelijk
- ▶ Beoordelingsbevoegdheid: gradatie in optreden

Beoordelingsbevoegdheid

- ▶ *Inlichtingen en adviezen verschaffen*
- ▶ *Waarschuwingen geven*
- ▶ *Termijn verlenen*
- ▶ *Maatregelen nemen*
- ▶ *Processen-verbaal opmaken*

Beperking indien gerechtelijk onderzoek

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

“Algemene” bevoegdheden

- ▶ Vrije toegang tot de arbeidsplaatsen
- ▶ Inwinnen van inlichtingen
- ▶ Opnemen van de identiteit
- ▶ Verhoren van personen
- ▶ Nemen van stalen en meenemen voor ontleding of voor het leveren van bewijs
- ▶ Vaststellingen door middel van het maken van beeldmateriaal

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

“Algemene” bevoegdheden

- ▶ In beslag nemen of verzegelen
- ▶ Bevelen dat documenten daadwerkelijk aangeplakt worden
- ▶ Instellen van een “vordering tot staking” bij de rechtbank van koophandel (wet op de handelspraktijken)
- ▶ Vorderen van de politie om bijstand
- ▶ Informatiedragers (laten voorleggen, recht van toegang, inlichtingen mbt systeem, nemen van kopieën, vertalingen, ...)

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Speciale bevoegdheid: officier van gerechtelijke politie

- ▶ Probleem met autonomie van de inspectie
- ▶ Informaticafraude
- ▶ Mensenhandel

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Eigen aan veiligheid en gezondheid

- ▶ Voorschrijven van “passende maatregelen”
- ▶ Bevelen dat de nodige wijzigingen worden aangebracht binnen een bepaalde termijn
- ▶ Opleggen van een tijdelijk of definitief verbod:
 - ▶ aanwezigheid
 - ▶ gebruik van installaties
 - ▶ gebruik en bewaren van gevaarlijke producten
 - ▶ toepassing van productieproces
 - ▶ gebruik van incorrecte methoden van risico-identificatie

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Eigen aan veiligheid en gezondheid

- ▶ Bevelen om organisatorische maatregelen te treffen met betrekking tot de interne diensten PBW
- ▶ Bevelen om maatregelen te treffen die door preventieadviseurs zijn aanbevolen
- ▶ Bevelen om maatregelen te treffen indien de werkgever geen interne dienst PBW heeft opgericht of geen beroep doet op een externe dienst
- ▶ Stopzetting van de arbeid bevelen
- ▶ Stopzetting bevelen van iedere arbeid waarvoor organisatorische maatregelen moeten worden getroffen

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Eigen aan veiligheid en gezondheid

- ▶ Laten ontruimen van iedere arbeidsplaats (onmiddellijk bij dreigend gevaar)
- ▶ Het nemen van al deze maatregelen ten aanzien van zelfstandigen die op een zelfde arbeidsplaats met werknemers bedrijvig zijn behalve
 - ▶ de bijzondere maatregelen (organisatorische maatregelen met betrekking tot de interne diensten, maatregelen die door preventieadviseurs zijn aanbevolen, maatregelen te treffen indien geen interne dienst PBW opgericht of geen beroep op een externe dienst)
 - ▶ de stopzetting van iedere arbeid waarvoor organisatorische maatregelen moeten worden getroffen

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

De opsporing en het onderzoek

- ▶ Verrichten van “huiszoeking”
- ▶ Beperkt tot informatiedragers.

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Beroep tegen bevelen van de inspectie

- ▶ Bij de voorzitter van de arbeidsrechtbank
- ▶ Als in kortgeding
- ▶ Advies van de arbeidsauditeur
- ▶ Beroep niet schorsend
- ▶ Controle van:
 - ▶ wettelijkheid van de maatregel of
 - ▶ gepastheid van de handhaving ervan

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Onderzoeksregels

- ▶ Het legitimatiebewijs
- ▶ Het verhoor
- ▶ Het “Pro Justitia”
- ▶ De informatie-uitwisseling
- ▶ De relaties tussen de inspectie en de gerechtelijke instanties

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Onderzoeksregels

- ▶ Het legitimatiebewijs
 - ▶ Altijd voorleggen
 - ▶ Uniform model
- ▶ Het verhoor
 - ▶ Vormvereisten
 - ▶ Aanwezigheid advocaat

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Onderzoeksregels

- ▶ Het “Pro Justitia”
 - ▶ “proces-verbaal tot vaststelling van een inbreuk”: e-PV
 - ▶ Vormvereisten
 - ▶ Bijzondere bewijskracht
 - ▶ Bestemmingen
 - ▶ het openbaar ministerie
 - ▶ de administratie van de administratieve geldboeten
 - ▶ de vermoedelijke dader van de inbreuk
 - ▶ eventueel aan zijn werkgever.

Bevoegdheden van de sociaal inspecteurs

Onderzoeksregels

- ▶ Informatie-uitwisseling met
 - ▶ andere sociale inspectiediensten
 - ▶ uitzondering bij gerechtelijk onderzoek
 - ▶ buitenlandse gelijkaardige inspectiediensten
- ▶ De relaties tussen de inspectie en de gerechtelijke instanties:
 - ▶ Recht van de arbeidsauditeur en de onderzoeksrechter om de arbeidsinspectie te gelasten informatieopdrachten uit te voeren,
 - ▶ Verenigen van de behoeften van het gerechtelijk onderzoek en het strafonderzoek met de onafhankelijkheid van de arbeidsinspectie, zonder hieraan afbreuk te doen

Het SSW mbt de inspectie

Plichten van de sociaal inspecteurs

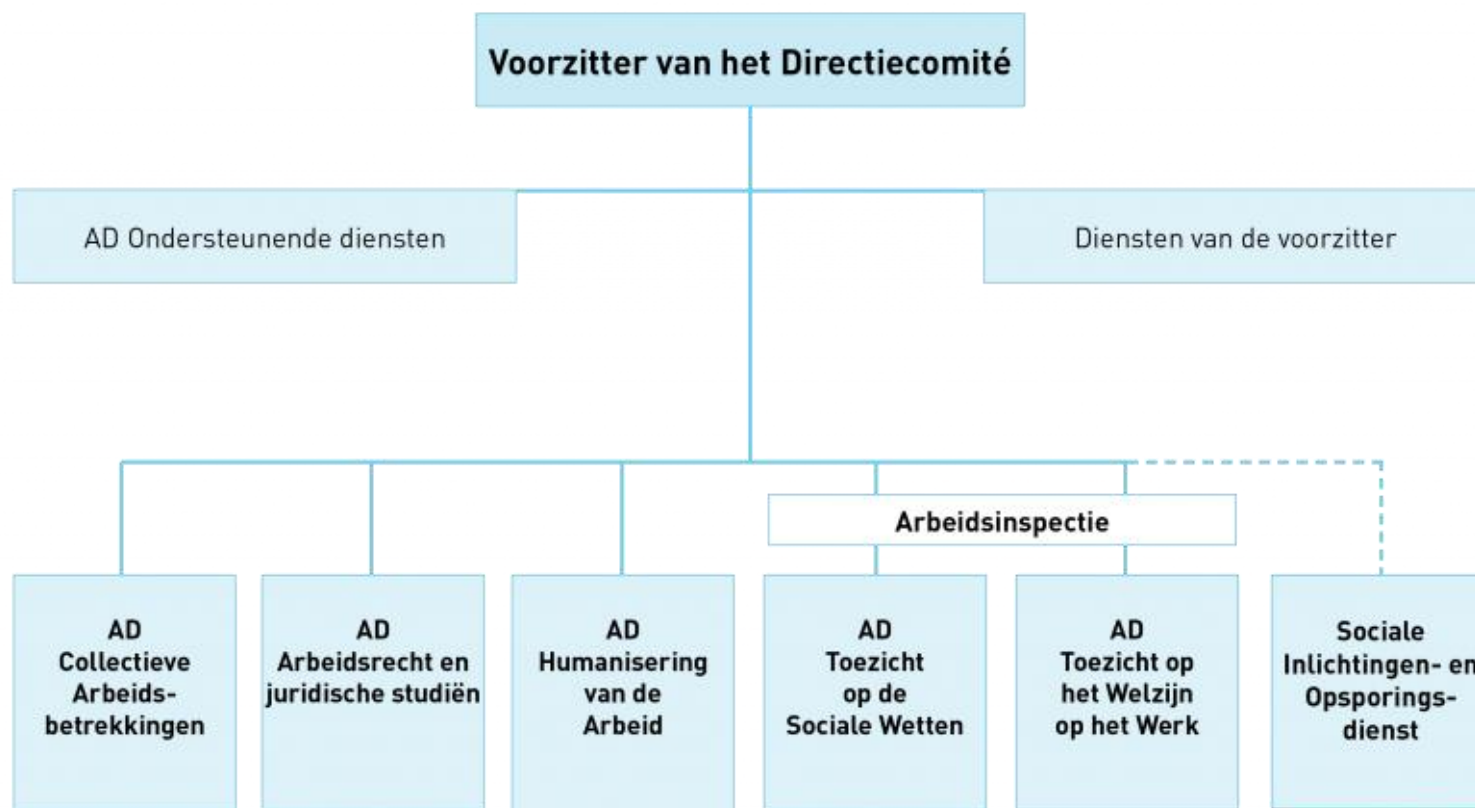
- ▶ Vertrouwelijkheid van de gegevens
- ▶ Geheimhoudingsplicht
- ▶ Integriteitplicht
- ▶ Plichtenleer

De arbeidsinspecties

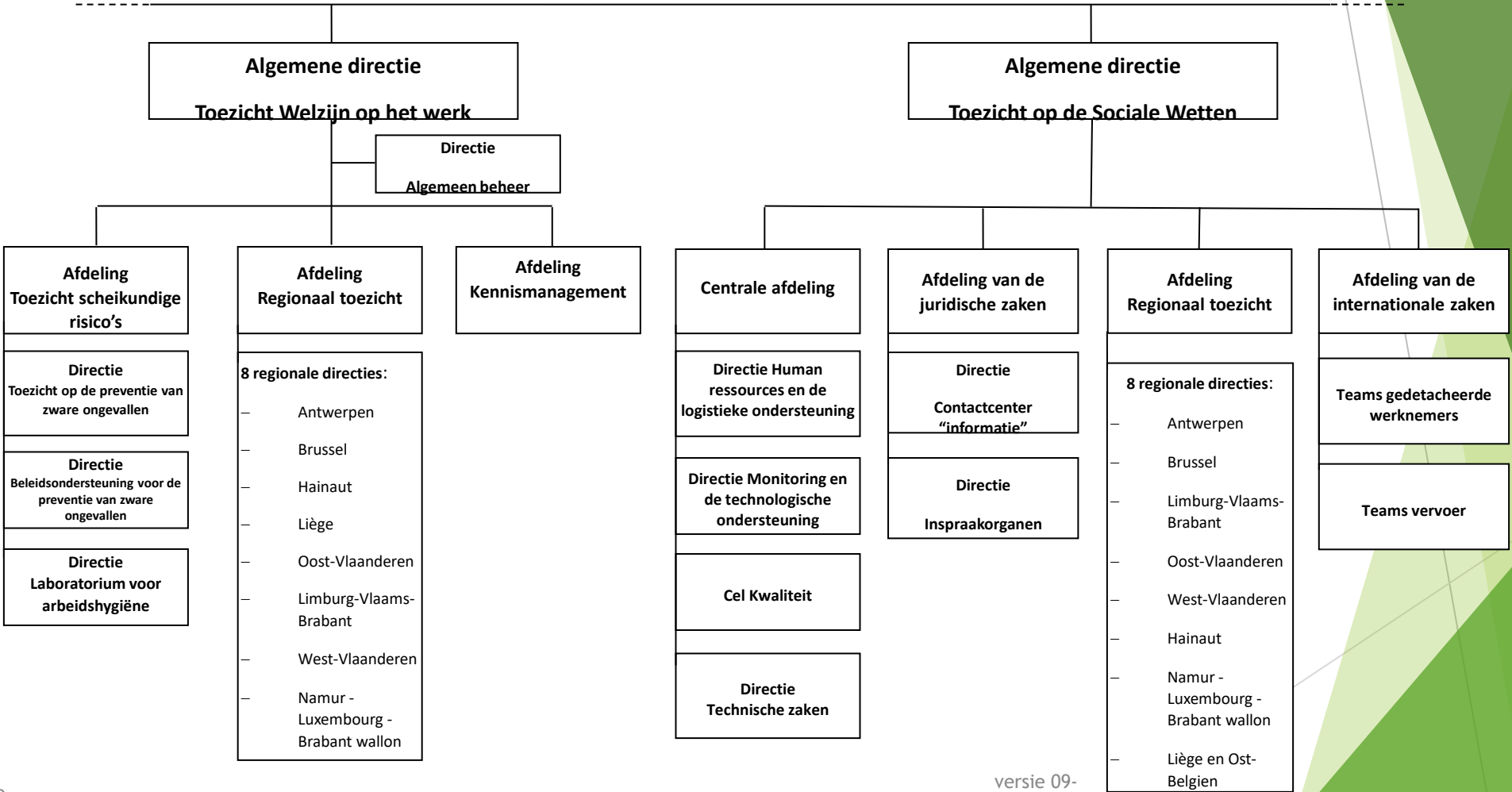
- ▶ Toezicht op de sociale wetten
 - ▶ Naleving sociale wetgeving: arbeidstijden, barema, loonbescherming,...
 - ▶ Zwartwerk
 - ▶ Buitenlandse werkkrachten
 - ▶ Sociaal overleg: sociale verkiezingen, werking ondernemingsraden,...
- ▶ Toezicht op het welzijn op het werk
 - ▶ Arbeidsbescherming: welzijn op het werk, AREI, ...
 - ▶ Toezicht op EDPBW/EDTC/opleidingen/...
 - ▶ Sociaal overleg: werking comités PBW
 - ▶ Toezicht SEVESO-ondernemingen

De arbeidsinspecties

De Federale overheidsdienst

De arbeidsinspecties

De arbeidsinspectie-Toezicht Welzijn op het Werk

Opdrachten

- ▶ Toezicht op de reglementering betreffende de beheersing van beroepsrisico's
- ▶ Toezicht op de structuren die het preventiebeleid moeten begeleiden
- ▶ Vaststelling van misdrijven die gepleegd zijn in het kader van de reglementering betreffende het welzijn op het werk
- ▶ Aanstelling van deskundigen (ernstige arbeidsongevallen)
- ▶ Oplegging van maatregelen

De arbeidsinspectie-Toezicht Welzijn op het Werk Werking

- ▶ Reactieve inspecties
- ▶ Proactieve inspecties

De arbeidsinspectie-Toezicht Welzijn op het Werk

Werking

- ▶ Reactieve inspecties = 75 %
 - ▶ onderzoek van arbeidsongevallen;
 - ▶ onderzoeken op vraag van de arbeidsauditeurs, en parketten en onderzoeksrechters;
 - ▶ verschaffen van informatie en verlenen van adviezen;
 - ▶ enz.

De arbeidsinspectie-Toezicht Welzijn op het Werk

Werking

- ▶ Proactieve inspecties = 25 %
- ▶ “Multi Annual National Control Plan” (MANCP)
- ▶ 6 programma’s:
 - ▶ 1. Waakzaamheidsprogramma 30%
 - ▶ 2. Handhavingsprogramma 38%
 - ▶ 3. Hoogrisico-ondernemingen 1%
 - ▶ 4. Wettelijke verplichtingen EU 2%
 - ▶ 5. Thematisch handhavingsprogramma 18%
 - ▶ 6. Reserve 10%

De arbeidsinspectie-Toezicht Welzijn op het Werk

Werking

- ▶ 1. Waakzaamheidsprogramma
 - ▶ bepalen van non-conformiteiten, gespreid over alle sectoren heen. Dit programma beoogt een beeld van de situatie binnen de sectoren te bepalen
- ▶ 2. Handhavingsprogramma
 - ▶ gerichte opsporing binnen een top 20 van prioritaire sectoren, gebaseerd op de resultaten van de risico-evaluatie.
- ▶ 3. Hoogrisico-ondernemingen
 - ▶ geselecteerd op basis van meetbare criteria. tweemaal per jaar geïnspecteerd
- ▶ 4. Wettelijke verplichtingen EU
 - ▶ visserijsector.
- ▶ 5. Thematisch handhavingsprogramma
 - ▶ aandacht voor bepaalde thema's
- ▶ 6. Reserve
 - ▶ om ad hoc in te spelen op beleidsvragen, crisissituaties en (lokale) fenomenen.

Andere inspectiediensten

- ▶ In het domein van het markttoezicht en de bescherming van de gebruiker:
 - ▶ FOD Economie: Veiligheid van producten
 - ▶ FOD Volksgezondheid :
 - ▶ Leefmilieu: Gevaarlijke stoffen
 - ▶ Voedselketen
- ▶ In het domein van de bijzondere risico's:
 - ▶ Springstoffen: FOD Economie
 - ▶ Radioactieve stoffen: FANC

Andere inspectiediensten

- ▶ In het domein van het vervoer van gevaarlijke stoffen
 - ▶ Wegvervoer (ADR)/binnenwateren (ADN): regionale materie (behalve springstoffen en nucleair)
 - ▶ Spoorvervoer (RID):
 - ▶ FOD Mobiliteit
 - ▶ NSA Rail Belgium: DVIS (Dienst Veiligheid en Interoperabiliteit van de Spoorwegen)
 - ▶ Luchtvervoer (ICAO) en vervoer over de zee (IMDG) : FOD Mobiliteit
 - ▶ Doorvoer afvalstoffen: FOD Volksgezondheid

Andere inspectiediensten

- ▶ In het domein van het leefmilieu
 - ▶ Binnen het Vlaams Gewest: milieuinspectie
 - ▶ Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: BIM

Andere inspectiediensten

- ▶ In het domein van buitenlandse arbeidskrachten, werkgelegenheid, ...
 - ▶ Binnen het Vlaams Gewest
 - ▶ Binnen het Brussels Hoofdstedelijk Gewest